

DIEFSTAL VAN VUURWAPENS

België in Europees perspectief

Nils Duquet, Dennis Vanden Auweele & Annemiek Dols

Voor project DIVERT werden drie specifieke afwendingsmethodes van vuurwapens in Europees perspectief geanalyseerd: diefstal, fraude en niet-regularisatie.

In de Europese Unie worden jaarlijks tussen 20.000 en 25.000 vuurwapendiefstallen geregistreerd.

- Vuurwapendiefstal doet zich het vaakst voor bij particulieren, waarbij de diefstal niet gericht lijkt te zijn op het stelen van het vuurwapen. In dit geval worden meestal kleine aantallen (tussen 1 en 2) vuurwapens gestolen.
- Wanneer vuurwapendiefstal zich voordoet bij commerciële actoren of in de publieke sector, zijn ze vaker vuurwapengericht en worden vaker hogere aantallen vuurwapens ontvreemd.
- Gestolen vuurwapens worden frequent aangeboden op de criminele vuurwapenmarkt en dan gebruikt in andere criminele feiten.

In België wordt een relatief hoog aantal vuurwapendiefstallen geregistreerd – in de periode 2011-2018 zo'n 620 jaarlijks – vooral bij particulieren. Een onbekend aantal hiervan zijn valse aangiftes van diefstal. Aangezien België op dit vlak één van de slechtste leerlingen van de Europese klas is en diefstallen een bron van vuurwapens kunnen worden voor criminelen en terroristen, blijft het ook in de toekomst nodig om blijvend in te zetten op bijkomende, preventieve maatregelen.

Vuurwapendiefstal in Europa

Het verkrijgen van een beter zicht op illegale vuurwapenhandel in Europa is een van de prioriteiten van het Europese Actieplan 2020–2025 voor de bestrijding van die handel. De afgelopen jaren is er zowel op nationaal als Europees niveau onderzoek verricht met als doel een beter beeld te krijgen van de illegale vuurwapenmarkten. De focus lag daarbij echter niet zo vaak op de verschillende manieren waarop vuurwapens kunnen ‘lekken’ vanuit het legale naar het illegale circuit (‘afwending’). Dit is opmerkelijk aangezien de overgrote meerderheid van de vuurwapens die momenteel in illegaal bezit zijn en/of circuleren op de illegale markt oorspronkelijk legaal voorhanden gehouden werden. Zicht krijgen op het fenomeen van afwending wordt dan ook beschouwd als van groot belang in de strijd tegen illegale vuurwapenhandel.

Project DIVERT is een internationaal vergelijkend onderzoeksproject, medegefinancierd door de Europese Commissie, met als doel het bestuderen van drie vormen van afwending in de Europese Unie: (1) diefstal van vuurwapens; (2) frauduleuze activiteiten inzake het verwerven, behouden of overdragen van vuurwapens; en (3) het niet-regulariseren van vuurwapens, bijvoorbeeld na een wetswijziging, of na het verkrijgen van een vuurwapen als gevolg van een erfenis of in de context van een gewapend conflict. Het Vlaams Vredesinstituut coördineerde Project DIVERT en analyseerde onder meer het voorkomen en de kenmerken van deze vormen van afwending in België (zie kader achteraan deze analyse voor meer informatie over het onderzoeksopzet van Project DIVERT).

In deze nota geven we de resultaten van deze analyse weer, waarbij we focussen op de diefstal van vuurwapens. Diefstal van vuurwapens of munitie wordt in deze nota omschreven als de opzettelijke daad van het wegnemen of verwijderen van vuurwapens en/of munitie, in persoonlijk bezit van een wettige eigenaar, met de intentie om die eigenaar ervan te beroven. We beginnen met het schetsen van de verschillende vormen van vuurwapendiefstal in Europa. Daarna zoomen we in op de Belgische situatie, om te tonen hoe de Europese context zich daarin vertaalt.

Vuurwapendiefstal is een onderbelichte en diverse methode waarmee vuurwapens afgewend worden uit de legale sfeer. De gevolgen van vuurwapendiefstal kunnen zeer ernstig zijn, vooral wanneer de wapens in handen van criminelen of zelfs terroristen belanden, zoals bij de aanslag in Toulouse in 2012 of de moord op Brits parlementslid Jo Cox in 2016.¹

We kunnen diefstallen opdelen volgens twee criteria: het al dan niet vuurwapengericht zijn van diefstallen; het zich voordoen ervan bij particulieren, commerciële actoren of in de publieke sector. We stellen vast dat er jaarlijks tussen **20.000 en 25.000 gevallen van vuurwapendiefstallen** worden geregistreerd in de EU.² Het merendeel zijn niet-vuurwapengerichte diefstallen bij particulieren. In de meeste, door ons onderzochte landen, is een dalende trend vast te stellen. Het werkelijke aantal vuurwapendiefstallen is waarschijnlijk **aanzienlijk hoger** wegens een gebrek aan (vergelijkbare) gegevens¹ en wegens het niet opgemerkt en/of aangegeven worden van een aantal vuurwapendiefstallen^{II}. Daarnaast zijn er ook een onbekend aantal valse meldingen van vuurwapendiefstallen.

I De registratieprocedures voor vuurwapendiefstallen lopen binnen EU-lidstaten erg uit elkaar: in Luxemburg bijvoorbeeld wordt geen onderscheid gemaakt tussen gestolen en verloren vuurwapens; in Oostenrijk maakt men geen onderscheid tussen de diefstal van vuurwapens en andere soorten wapens.

II Zo zijn gevallen bekend waarbij vuurwapeneigenaars een diefstal niet laten registreren door de politie omdat ze het illegaal voorhanden hielden of omdat ze het niet zo nauw namen met de regels voor opberging.

Tabel 1: Aantal meldingen van vuurwapendiefstal, 2008-2019³

	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019
België			2.161	476	638	786	803	665	471	494	624	285
Spanje				964	1.070	1.048	1.030	1.044	945	1.063	1.294	1.279
Duitsland								784	767	689	604	633
Zweden		614	500	559	558	440	486	454	505	512	381	
Nederland	347	188	146	±360	±300							
Litouwen		96	148	109	119	118	127	352	129	105	76	
Polen	73	75	89	65	70	179	164	163	126	100	108	
Luxemburg									24	23	13	
Denemarken		56	37	35	20	25	7	7	6	11	11	
Oostenrijk						31	34	43	63	61		
Letland							17	11	19	16	17	
Estland		14	9	13	5	13	42	11	4	6	6	3

Cijfermateriaal en statistieken over vuurwapendiefstallen moeten dus steeds kritisch bekeken worden. In **Tabel 1** tonen we het aantal geregistreerde vuurwapendiefstallen in de door ons onderzochte landen in de periode 2008-2019.

Grote nationale verschillen in het aantal geregistreerde vuurwapendiefstallen worden enerzijds verklaard door het aantal legaal gehouden vuurwapens (hoe meer vuurwapens, hoe meer opportuniteit tot diefstal) en anderzijds door een aantal contextuele factoren. Tot die laatste behoren de aard van bevoorrading van vuurwapens op de criminele markt (diefstal, illegale smokkel, fraude, ombouwen van vuurwapens, etcetera) en de beschikbaarheid van vuurwapens voor criminelen op de legale markt (zoals alarmwapens).

Vuurwapendiefstallen kunnen, zoals vermeld, getypeerd worden op twee manieren. Een eerste criterium is of de vuurwapendiefstal **vuurwapengericht** is of niet. Bij een vuurwapengerichte diefstal zijn vuurwapens de beoogde buit. Dit soort diefstallen zijn het duidelijkst vast te stellen wanneer enerzijds het vuurwapen het enige gestolen goed is en er anderzijds aanwijzingen zijn dat de dieven op de hoogte waren van de aanwezigheid van het vuurwapen.⁴ Niet-vuurwapengerichte vuurwapendiefstallen zijn eerder opportunistisch van aard: het vuurwapen wordt toevallig aangetroffen en meegenomen. Een schatting maken van de prevalentie van de ene of de andere soort is op dit ogenblik voor de EU niet mogelijk.⁵ De tweede typering geschiedt op basis van de vraag of de diefstal plaatsvindt bij een particulier, een commerciële actor of in de publieke sector. Hieronder bespreken we vuurwapendiefstallen in de EU volgens beide typologieën.

Vuurwapendiefstallen bij particuliere eigenaars

In de EU worden vuurwapendiefstallen bij particuliere eigenaars het vaakst geregistreerd. Het gaat dan ook meestal om vuurwapens die voorhanden zijn bij die eigenaars in dat land.⁶ Het betreft hier meestal niet-vuurwapengerichte diefstallen en het **aantal vuurwapens** dat gestolen wordt ligt gemiddeld **tussen één en twee**.

Niet-vuurwapengerichte diefstallen bij particulieren gebeuren meestal wanneer dieven bij een inbraak toevallig vuurwapens aantreffen. Zo'n diefstal wordt gemakkelijker gepleegd wanneer de vuurwapens niet correct opgeborgen zijn. Bij een case in Hongarije in 2017 bijvoorbeeld stalen dieven zeven slecht opgeborgen, vergunde vuurwapens en andere waardevolle spullen.⁷ Ook wanneer vuurwapens wel goed zijn opgeborgen, bestaat nog steeds de kans dat ze gestolen worden. Zo werd van een Franse man uit Grenoble in 2018 een handvuurwapen, twee jachtgeweren, vijftig patronen en zijn wapenvergunning onvreemd. De voorwerpen zaten samen opgeborgen in een kluis, die de dieven in zijn geheel meenamen.⁸

Vuurwapengerichte diefstallen bij particulieren doen zich minder frequent voor. Soms kan een diefstal bij gekende sportschieters vuurwapengericht zijn. Zo werd een Oostenrijkse sportschietster in 2019 bestolen door zeer professionele inbrekers. De dieven slaagden erin een kluis open te breken, een groot aantal kwalitatieve vuurwapens te stelen en ervoor te zorgen dat de diefstal pas dagen later aan het licht kwam.⁹

Vuurwapendiefstallen bij particuliere eigenaars

Commerciële actoren zoals vuurwapenfabrikanten, erkende wapenhandelaars, schietstanden en -clubs, private beveiligingsbedrijven, transportbedrijven en privaatrechtelijke musea, zijn minder frequent het slachtoffer van vuurwapendiefstal.¹⁰ In Denemarken bijvoorbeeld werden er in 2018 in totaal 200 vuurwapendiefstallen geregistreerd, waarvan slechts zes bij commerciële actoren. Gelijkwaardige cijfers gelden ook voor de rest van de EU. Wanneer dergelijke diefstallen toch plaatsvinden, dan worden **vaak grote aantallen vuurwapens en/of munitie gestolen**.¹¹

De meeste vuurwapendiefstallen bij commerciële actoren zijn vuurwapengericht. Doorgaans zijn commerciële actoren onderworpen aan striktere regels voor de opberging van vuurwapens, maar wanneer ze deze niet (volledig) volgen, zijn er meer opportuniteiten voor vuurwapendiefstallen. Vuurwapendiefstal bij commerciële actoren valt vaak minstens deels te wijten aan nalatigheid. Zo werden in Portugal tijdens een vakantieperiode 33 lange vuurwapens gestolen uit een schietclub waar niet alle voorwaarden voor veilige opberging waren gevolgd.¹² Aangezien vuurwapens vaak in grote aantallen aanwezig zijn bij commerciële actoren, zijn ze ook een **aantrekkelijk doelwit voor criminelen**. Zo werden uit een vuurwapenwinkel in Knokke in 2013 een groot aantal vuurwapens gestolen. Een aantal hiervan werden later aangetroffen in het Nederlandse criminele milieu, onder meer bij motorbendes.¹³

Commerciële actoren kunnen slachtoffer zijn van **diefstallen die gepleegd worden door insiders**. Dit wordt in het bijzonder opgemerkt bij wapenfabrieken waar medewerkers vuurwapens of vuurwapenonderdelen stelen om ze op de illegale markt aan te bieden.¹⁴ Dit werd als een groot probleem ervaren in Bulgarije in de late jaren negentig en het eerste decennium van deze eeuw toen de vuurwapenfabrieken in financiële problemen kwamen. Vuurwapenonderdelen werden meegenomen naar

huis, waar ze geassembleerd werden en verkocht, vaak aan leden van de georganiseerde misdaad.¹⁵ Ook *insiders* bij schietstanden en -clubs plegen soms vuurwapendiefstallen, waarbij het vaak gaat over kleine hoeveelheden munitie die ze dan op de illegale markt aanbieden.¹⁶ Dit werd in het bijzonder in Nederland opgemerkt.¹⁷

Commerciële actoren kunnen ook slachtoffer zijn van **niet-vuurwapengerichte diefstallen**. Die zijn bij deze actoren minder courant dan vuurwapengerichte diefstallen, maar gebeuren veeleer op momenten **wanneer de betreffende actor kwetsbaar of nalatig is**. Dit werd bijvoorbeeld opgemerkt in België in mei 2017 toen tientallen jachtgeweren gestolen werden toen ze onbeheerd achtergelaten waren op een parkeerplaats.¹⁸

Vuurwapendiefstallen in de publieke sector

De publieke sector kan ook slachtoffer zijn van vuurwapendiefstal. Het gaat dan om diefstallen bij onder andere de krijgsmacht, politiediensten, douane, de juridische sector, proefbanken en vernietigingssites, en publiekrechtelijke musea. Hoewel systematische informatie hierover ontbreekt¹⁹ lijken deze actoren **het minst vaak slachtoffer te zijn van diefstal in Europa, maar de behaalde buit is vaak omvangrijk en betreft meer kwalitatief wapentuig**. In 2009 bijvoorbeeld werd een Deense installatie van de krijgsmacht beroofd van meer dan 200 vuurwapens, waaronder automatische geweren, lichte machinewapens, pistolen en granaatlanceerders die bestemd waren voor Afghanistan. De vuurwapens werden gelukkig allemaal teruggevonden.²⁰

Gezien de voorbereiding en kennis ter zake die meestal vereist is voor een vuurwapendiefstal uit de publieke sector, zal het niet verbazen dat **nagevoeg alle gemelde diefstallen in deze context vuurwapengericht zijn**. We stellen gevallen vast van diefstal bij de **politie** zoals in Kroatië waar over een periode van twee jaar meer dan 150 vuurwapens gestolen werden zonder dat dit door medewerkers of het beveiligingssysteem gedetecteerd werd.²¹ Dit suggereert dat er hulp van een *insider* mee gemoeid was. Iets gelijkaardigs merken we ook op bij diefstallen bij de **krijgsmacht**. In 2011 werden dertig vuurwapens gestolen uit een Spaanse militaire opslagplaats, waarbij een voormalige soldaat informatie had doorgespeeld over de beveiliging.²²

Vuurwapendiefstallen komen ook voor bij andere publieke instellingen. Proefbanken en andere **ontmantelingsplaatsen** voor vuurwapens zijn vooral kwetsbaar wanneer er zich een ophoping van wapens voordoet door een grote toestroom (zoals tijdens een amnestieperiode) of een trage werking.²³ **Douanediensten** kunnen vuurwapens tijdelijk bewaren vooraleer ze geïmporteerd worden in een land. Wanneer kennis lekt over waardevolle vuurwapens in douaneopslagplaatsen, dan kunnen er zich diefstallen voordoen. Zo werden in 2008 bij een Maltese douaneopslag antieke vuurwapens ter waarde van bijna € 100.000 gestolen. Zij waren geïmporteerd uit de Verenigde Staten en bedoeld voor een vuurwapenverzamelaar.²⁴

Er zijn niet veel gevallen van **niet-vuurwapengerichte diefstallen** uit de publieke sector bekend. De publieke sector is doorgaans voldoende beveiligd zodat opportunistische of toevallige diefstallen normaal gezien niet mogelijk zijn. Wanneer de beveiliging echter niet optimaal verloopt, dan kan er zich toch een diefstal voordoen. Zo is er de case van een Litouwse man die in 2015 gearresteerd en in een politieauto geplaatst werd. Hij kon zich bevrijden, een AKS geweer stelen dat op de voorste passagiersstoel lag en ontsnappen. Hij werd later gevat maar het geweer was spoorloos.²⁵

Vuurwapendiefstal in België

In de periode 2011–2018 werden er in België **jaarlijks gemiddeld zo'n 620 vuurwapendiefstallen geregistreerd**, waardoor België het derde hoogste aantal geregistreerde vuurwapendiefstallen heeft (na Spanje en Duitsland) van de door ons onderzochte landen. Als gestolen bij de politie aangegeven vuurwapens worden door de politie in het Centraal Wapenregister (CWR) geregistreerd.

De vuurwapentypes die als gestolen werden aangegeven, worden weergegeven in **Tabel 2** (voor 2019 hebben we cijfers tot september).²⁶

Handvuurwapens – pistolen en revolvers – vormen samen meer dan de helft (53%) van gestolen vuurwapens. Diefstal van volautomatische vuurwapens zoals machinepistolen en geweren, is erg beperkt. Opvallend is ook het grote aantal vuurwapens gecategoriseerd als 'oud CWR' (16%), vooral in het jaar 2010. Dit zijn vuurwapens die geregistreerd staan onder categorieën die sinds 2006 niet meer geldig zijn. Er zijn voorts sterke vermoedens dat meerdere eigenaars valse aangiftes

van diefstal deden van een vuurwapen dat ze niet wensten te regulariseren of in te leveren in de amnestieperiode 2006–2008.²⁷ Dit kan het zeer hoge aantal gestolen vuurwapens in 2010 verklaren (29% van het totaal in de periode 2010–2019). Dit soort fraude wordt uitvoeriger besproken in de studie over fraude met vuurwapens in de EU.²⁸

Net zoals in de rest van de EU zijn **vuurwapendiefstallen het prominentst bij particulieren**, waar vuurwapens vooral worden meegenomen omdat de gelegenheid zich voordoet (niet-vuurwapengericht). In de meeste gevallen gaat het dan over één of twee vuurwapens, maar er zijn ook gevallen bekend van diefstallen van grotere hoeveelheden. In 2020 werden volgens de pers uit een privéwoning in Ransart onder andere een Kalasjnikovgeweer, een jachtgeweer, een revolver, een pistool, een Winchester karabijn en een niet nader gespecificeerd vuurwapen van Smith & Wesson gestolen. Daarnaast werden nog een aantal andere waardevolle spullen gestolen, waardoor niet bekend is of de dieven op de hoogte waren van de vuurwapens.²⁹ Bij meer gerichte diefstallen bij particulieren zoals vuurwapenverzamelaars, professionele sport-schietsters en jagers, kan de buit van een grotere omvang zijn.³⁰

Tabel 2: Politierregisters van gestolen vuurwapens in België 2010–2019

Type vuurwapen	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016	2017	2018	2019	Totaal
Pistool	839	148	211	273	256	208	142	157	191	101	2.526
Revolver	478	94	101	167	132	101	76	77	122	51	1.399
Geweer met gladde loop	285	76	125	131	161	118	84	103	111	40	1.234
Oud CWR	377	90	104	116	103	102	83	69	109	37	1.190
Geweer met getrokken loop	173	65	94	92	145	133	81	83	77	56	999
Machine pistool	4	2		4	5	1	2	2	3		23
Gecombineerd vuurwapen	2		2	2	1	1	2	1	7		18
Andere	3	1	1	1			1	2	4		13
Machinegeweer						1					1
Totaal	2.161	476	638	786	803	665	471	494	624	285	7.403

Drie types **commerciële actoren** zijn gekend als slachtoffers van vuurwapendiefstallen. **Erkende vuurwapenhandelaars**, met of zonder schietstand, zoals in het hierboven besproken voorbeeld uit Knokke. Maar er is ook een case bekend van een **vuurwapenfabrikant** die slachtoffer werd van diefstal, waarbij gebruikgemaakt werd van een medeplichtige met toegang.³¹ Dit leidde in 2017 tot de veroordeling van een criminele bende die bestond uit een medewerker van FN Herstal, die afgekeurde onderdelen thuis assembleerde, en bewakers van een munitiedepot in Zutendaal die daar patronen en magazijnen stalen. Zo zijn minstens drie geweren, vijftien pistolen en meer dan 20.000 patronen ontvreemd.³² Wanneer de beveiligingsmaatregelen onvoldoende worden gevolgd, kunnen er zich in de commerciële sector ook niet-vuurwapengerichte diefstallen voordoen. Zo werden in mei 2017 tientallen jachtgeweren gestolen van het transportbedrijf Transmec Belgium SPRL nadat ze deze onbeheerd hadden achtergelaten op een parkeerplaats.³³

Actoren uit de publieke sector worden in België niet vaak beroofd van hun vuurwapens en/of munitie. Wanneer het gebeurt, gaat het meestal over grote aantallen vuurwapens en munitie. Ieder jaar worden er tussen de 15 en 26 gevallen van diefstal uit de vuurwapenvoorraad van de politie gemeld.³⁴ Bij legerdepots zijn er ook gevallen bekend van diefstal van munitie en zwaardere vuurwapens gestolen worden.³⁵ Vaak is dan een insider aanwezig die helpt met het omzeilen van het beveiligingssysteem.³⁶

Soms vindt de diefstal van het vuurwapen plaats terwijl de betrokken agent van dienst is. Een gekend voorbeeld is dat van een man die in 2018 in Luik het dienstwapen stal van twee agenten om hen daarmee te vermoorden. Later vermoordde hij nog een andere persoon en bij zijn uiteindelijke arrestatie verwondde hij vier agenten.³⁷ Verder werd bijvoorbeeld ook een dienstwapen gestolen van een agent tijdens rellen in Anderlecht in 2020.³⁸

Ook bij de Vuurproefbank te Luik zijn er vuurwapens verdwenen. De directeur van de proefbank werd in 2016 gearresteerd omdat hij vuurwapens stal na met hun certificaten van vernietiging te hebben gefraudeerd. Hij gaf aan minstens 360 vuurwapens van vernietiging te hebben willen redden vanwege hun historische waarde.³⁹ Nadat meerdere medewerkers hadden geklaagd over de lakse beveiliging, nam een journalist in 2017 de proef op de som en slaagde erin het gebouw binnen te lopen zonder gestopt te worden door de bewakers.⁴⁰ Gezien de grote aantallen vuurwapens die in de Luikse proefbank worden bewaard (toen zo'n 10.000) is dit een ernstig probleem.

Maatregelen ter preventie van vuurwapendiefstallen

De EU-vuurwapenrichtlijn bevat volgende bepalingen:

- Vuurwapens moeten **ongeladen en afgescheiden** van munitie opgeborgen worden.
- Kinderen mogen **geen toegang** hebben tot de vuurwapens.
- Vanaf de buitenkant van de opberging mag **niet te zien zijn dat er vuurwapens aanwezig zijn**.
- **Vuurwapens moeten worden opgeborgen** volgens opgestelde regels die variëren naargelang de hoeveelheid vuurwapens. Bij meer dan dertig vuurwapens bijvoorbeeld moet er een inbraakveilig slot op de opslagkamer zitten, is een alarmsysteem verplicht en moeten de deuren ten minste vier centimeter dik zijn.
- Vuurwapens mogen alleen **getransporteerd** worden als daar een geldige reden voor is, en dit ook onder bepaalde voorwaarden. Tijdens het transport mogen de vuurwapens niet zichtbaar of makkelijk bereikbaar zijn voor anderen. De vuurwapens moeten **gedemonteerd** worden en elders zijn opgeborgen dan de munitie.

België neemt niet enkel de maatregelen ter preventie van diefstal over uit de EU-vuurwapenrichtlijn, maar neemt ook bijkomende maatregelen. Zo moet diefstal van vuurwapens onmiddellijk worden gerapporteerd aan de politie, die ze in het CWR registreren.⁴¹

België heeft ook bijkomende maatregelen genomen om speciale soorten vuurwapendiefstallen te voorkomen, die op dat moment als een noemenswaardig probleem werden ervaren. Een voorbeeld is diefstal van dienstwapens bij politieagenten. Om dergelijke diefstallen tegen te gaan werden extra maatregelen genomen zoals het aanscherpen van controles, extra veiligheidsvoorzieningen en het inlassen van periodieke inspecties.⁴² De veiligheid van vuurwapenvorraden werd voorts verbeterd en er werden elektronische opbergdozen gebruikt om vuurwapens in te bewaren.⁴³ Ook als politieagenten hun vuurwapens mee naar huis wilden nemen, moesten zij voorzorgsmaatregelen nemen zoals het opbergen van hun vuurwapens in een goed afgesloten kluis en, indien mogelijk, het bewaren van de munitie op een andere plek.⁴⁴

Diefstal van bewijsstukken, in beslag genomen vuurwapens en vuurwapens bestemd voor vernietiging was ook een tijdje een bron van zorg voor België.⁴⁵ Eerder werd het voorbeeld aangehaald van beveiligingsproblemen bij de Nationale Proefbank. Om dergelijke problemen op te lossen, wordt er momenteel een **Belgische digitale databank** (genaamd Pacos) ontwikkeld om het register van bewijsstukken te beheren.⁴⁶ In beslag genomen vuurwapens moeten nu onder toezicht staan en veilig opgeborgen worden. Er zijn ook protocollen opgesteld voor de onmiddellijke opberging van gevaarlijke vuurwapens voordat zij vernietigd worden. Zo heeft het ministerie van Justitie in 2018 een project in gang gezet met het doel alle gevaarlijke voorwerpen te centraliseren om ze daarna te laten vernietigen door de Nationale Proefbank.⁴⁷

Een laatste aspect van het Belgische beleid heeft betrekking op vuurwapendiefstallen bij **commerciële actoren**. Naar aanleiding van dergelijke diefstallen zijn er extra maatregelen genomen om hun vuurwapenvorraden te beveiligen. Ook de interne beveiligingsstandaarden van de voornaamste Belgische vuurwapenfabriek werden verbeterd naar aanleiding van een reeks diefstallen:⁴⁸

- De productie en montage van het vuurwapen vinden plaats in verschillende gedeeltes van de fabriek, waarbij de striktheid van de controles toeneemt naarmate het fabricageproces vordert.
- Elk essentieel onderdeel wordt onmiddellijk na productie gekenmerkt.
- Zowel medewerkers als bezoekers worden gecontroleerd aan de hand van metaaldetectoren, een procedure die uitgevoerd wordt door een particulier beveiligingsbedrijf.
- Bewakers veranderen regelmatig van dienst om illegale handel te voorkomen.
- Werknemers worden regelmatig willekeurig gecontroleerd voordat zij het pand verlaten.

Vuurwapendiefstal is een noemenswaardig probleem in België, dat een van de slechtste leerlingen van de Europese klas is. Bepaalde maatregelen worden genomen om de diefstal bij commerciële actoren en de publieke sector tegen te gaan, terwijl de meeste diefstallen zich bij particulieren voordoen. Zulke diefstallen kunnen een bron van vuurwapens worden voor criminelen en mogelijks terroristen. Daarom is het nodig om blijvend in te zetten op het veilig opbergen van vuurwapens en op het terstond melden van diefstallen bij de politie.

Onderzoeksopzet Project DIVERT

Het Vlaams Vredesinstituut voerde 'Project DIVERT' uit in samenwerking met het Stockholm International Peace Research Institute (SIPRI) en Arquebus Solutions. Het onderzoek werd uitgevoerd in 2019-2021.

In de **eerste fase** van het project werden op basis van een uitgebreide literatuurstudie de omvang, de kenmerken en de dynamiek van afwending van vuurwapens, waaronder vuurwapendiefstal, in de 28 toenmalige EU-lidstaten in kaart gebracht.¹

In de **tweede fase** van het project werd een diepgravende analyse uitgevoerd in acht EU-lidstaten (België, Kroatië, Estland, Duitsland, Letland, Litouwen, Spanje en Zweden) met als doel nog meer inzicht te verwerven in de verschillende soorten vuurwapendiefstal, en de wijze waarop getracht wordt ze te voorkomen en te bestrijden. Om dit te verwezenlijken, werden bijkomende (kwantitatieve en kwalitatieve) data verzameld en werden in elk land interviews met lokale experts afgenomen.

In de **derde fase** werden de resultaten van de eerste en tweede fase met elkaar vergeleken en werden zes expertenseminaries georganiseerd om de bevindingen verder uit te diepen. Het doel van de derde fase was om de specifieke inzichten omtrent de acht landen uit fase twee te koppelen aan de bredere resultaten omtrent de 28 landen uit fase één, om vervolgens de gecombineerde resultaten te beschrijven in het uiteindelijke rapport.

Het regelmatig **uitwisselen van informatie** tussen de onderzoekers en vertegenwoordigers van gespecialiseerde overheidsdiensten (zoals politie, douane en exportcontrolediensten) was een belangrijk onderdeel van Project DIVERT. Gedurende de looptijd van het project werden bijvoorbeeld verschillende vergaderingen in het kader van EMPACT Firearms georganiseerd. Deze informatie-uitwisseling werd gefaciliteerd door de ondersteunende partners van het project: Europol, het Inlichtingencentrum inzake terrorisme en georganiseerde misdaad (CITCO) van het Spaanse ministerie van Binnenlandse Zaken, en het Centraal Directoraat voor de Bestrijding van de Georganiseerde Misdad (DJSOC) van de Belgische Federale Politie.

De **resultaten** van de analyses van Project DIVERT worden gepubliceerd in drie thematische rapporten die elk focussen op een specifieke methode van afwending. Het Engelstalige onderzoeksrapport over vuurwapendiefstal in Europa ('*Stealing precious steel: Firearms theft in the European Union*')⁴⁹ werd op 26 mei 2021 gepubliceerd.

¹ Tijdens de start van dit onderzoeksproject was het Verenigd Koninkrijk nog lid van de Europese Unie. Daarom is dit land meegenomen in het onderzoek.

Eindnoten

- 1 Duquet, N et al. (2019) Armed to Kill. A Comprehensive Analysis of the Guns Used in Public Mass Shootings in Europe between 2009 and 2018, Brussels: Flemish Peace Institute, 24-26;
- 2 De Labbey, Q., Duquet, N. & Smets, L. (2021), *Stealing precious steel: Firearms theft in the European Union*, Vlaams Vredesinstituut, Brussel, p. 18.
- 3 De Labbey, Q., Duquet, N. & Smets, L. (2021), *Stealing precious steel: Firearms theft in the European Union*, Vlaams Vredesinstituut, Brussel, p. 15-17.
- 4 De Labbey, Q., Duquet, N. & Smets, L. (2021), *Stealing precious steel: Firearms theft in the European Union*, Vlaams Vredesinstituut, Brussel, p. 24.
- 5 De Labbey, Q., Duquet, N. & Smets, L. (2021), *Stealing precious steel: Firearms theft in the European Union*, Vlaams Vredesinstituut, Brussel, p. 34.
- 6 De Labbey, Q., Duquet, N. & Smets, L. (2021), *Stealing precious steel: Firearms theft in the European Union*, Vlaams Vredesinstituut, Brussel, p. 32.
- 7 "Sirba Rejtették a Lopott Fegyvereket - Lecsapott a Rendőrség", *Police.Hu*, 31 mei 2017, <https://www.hirado.hu/2017/05/31/sirba-rejtettek-a-lopott-fegyvereket-lecsapott-a-rendorseg/>.
- 8 "Grenoble. Des armes à feu et des cartouches volées chez un retraité", *Ouest France*, 19 maart 2018, <https://www.ouestfrance.fr/auvergne-rhone-alpes/grenoble-des-armes-feu-et-des-cartouches-volees-chez-un-retraite-5631225>.
- 9 *Krone*, (2019) "Diebe hatten es in Tirol auf Waffen abgesehen," 30 januari 2019, <https://www.krone.at/1853476>.
- 10 De Labbey, Q., Duquet, N. & Smets, L. (2021), *Stealing precious steel: Firearms theft in the European Union*, Vlaams Vredesinstituut, Brussel, p. 28.
- 11 Politi (2019) "Antal Anmeldelser Og Sigtelser Fordelt P'a Aktiviteter." <https://statistik.politi.dk>.
- 12 Rodrigues, JC (2017) "Registos 'Perdem' 1 milhão de armas," *CM Jornal*, 10 december, 2017, <https://www.cmjornal.pt/portugal/detalhe/registos-perdem-1-milhao-de-armas>
- 13 Krant van West-Vlaanderen (2016) "Wapendieven botsen op driedubbele muur," 21 oktober 2016.
- 14 De Labbey, Q., Duquet, N. & Smets, L. (2021), *Stealing precious steel: Firearms theft in the European Union*, Vlaams Vredesinstituut, Brussel, p. 40.
- 15 De Labbey, Q., Duquet, N. & Smets, L. (2021), *Stealing precious steel: Firearms theft in the European Union*, Vlaams Vredesinstituut, Brussel, p. 40.
- 16 De Labbey, Q., Duquet, N. & Smets, L. (2021), *Stealing precious steel: Firearms theft in the European Union*, Vlaams Vredesinstituut, Brussel, p. 37.
- 17 De Vries, M. (2010) Van "the Instrument of Delivery" naar "the Actual Agent of Harm". *Munitie in het Nederlandse Criminele Milieu* (Enschede: Universiteit Twente), p. 36-38.
- 18 TBT News, "The Brussels Times – The theft of improperly stored weapons costs Multitra its licence", 24 februari 2018, <http://www.brusselstimes.com/belgium/10435/the-theft-of-improperly-stored-weapons-costs-multitra-its-licence-bekeken-op-14-februari-2019>.
- 19 De Labbey, Q., Duquet, N. & Smets, L. (2021), *Stealing precious steel: Firearms theft in the European Union*, Vlaams Vredesinstituut, Brussel, p. 29.
- 20 *Politiets Efterretningstjeneste* (PET) (n.d) "Weapons robbery at Antvorskov army barracks".
- 21 Gotal V, (2019) "Istraga već godinama ne daje nikakve rezultate Zataškava Li Se i Zašto Krađa 153 Komada Vatrenog Oružja Iz Policijskog Skladišta u Varaždinu?", *Jutarnji Vijesti*, 21 oktober 2019, <https://www.jutarnji.hr/vijesti/hrvatska/istraga-vecgodinama-ne-daje-nikakve-rezultate-zataskava-li-se-i-zasto-krada-153-komada-vatrenog-oruzja-iz-policijskog-skladistau-varazdinu/9511511/>; Kruhoberec J. (2016). "Nestanak Oružja Varaždinske Policije Izaziva Sumnje i Optužbe". *T Portal*, 7 april 2016. <https://www.tportal.hr/vijesti/clanak/nestanak-oruzja-varazdinske-policije-izaziva-sumnje-i-optuzbe-20160407>.
- 22 *Faro de Vigo*, (2011) "Arrestados 4 militares tras el robo de armas en Badajoz," 8 maart 2011, <https://www.farodevigo.es/espana/2011/03/09/arrestados-4-militares-robo-armas-badajoz/525085.html>.
- 23 Strazzari, F and Zampagni, F (2018) "Between Organized Crime and Terrorism: Illicit Firearms Actors and Market Dynamics in Italy," 265–66; *Polizia di Stato*, Ministero dell'Interno, "Circolare 557/PAS/U/006144/10100(28)" (2017), <http://www.flpbac.it/wp2/wpcontent/uploads/2017/06/Procedura-per-la-rottamazionne-delle-armi-e-o-partidiesse-spontaneamente-versate-dai-legittimi-detentori...pdf>.
- 24 Johnston, W. (2013), "Four Years' Jail for €95k Guns Theft," *Times of Malta*, 20 september 2013, <https://www.timesofmalta.com/articles/view/20130920/local/Four-years-jail-for-95k-guns-theft486883>.
- 25 "Iš Policijos „Kalašnikov“ Atėmusį Ir Vilniuje Nerimą Pasėjusį I. Molotkovą Bus Prašoma Suimti," *Delfi*, 20 november 2015, <https://www.delfi.lt/news/daily/crime/is-policijos-kalasnikov-atemusi-ir-vilniuje-nerima-pasejusi-i-molotkova-busprasoma-suimti.d?id=69622706>.
- 26 Geschreven communicatie met de Belgische Federale Politie, 25 september 2019.
- 27 Duquet, N. & Van Alstein, M. (2011), *Vuurwapens: bezit, handel en gebruik*, Vlaams Vredesinstituut, Brussel. <https://vlaamsvredesinstituut.eu/boek/vuurwapens-handel-bezit-en-gebruik/>
- 28 De Labbey, Q., Duquet, N. en Cops, D. (2022), *Trick and Treat: Firearm Fraud in the European Union*. Vlaams Vredesinstituut, Brussel.
- 29 De Labbey, Q., Duquet, N. & Smets, L. (2021), *Stealing precious steel: Firearms theft in the European Union*, Vlaams Vredesinstituut, Brussel, p. 35.

- 30 De Labbey, Q. (2021), *DIVERT country study Belgium*, Vlaams Vredesinstituut, Brussel (interne nota).
- 31 De Labbey, Q. (2021), *DIVERT country study Belgium*, Vlaams Vredesinstituut, Brussel (interne nota).
- 32 Duquet, N., Goris, K. (2018), *The Illicit Gun Market in Belgium: a Lethal Cocktail of Criminal Supply and Demand*, Vlaams Vredesinstituut, Brussel, p. 48.
- 33 TBT News, "The Brussels Times – The theft of improperly stored weapons costs Multitra its licence", 24 februari 2018, <http://www.brusselstimes.com/belgium/10435/the-theft-of-improperly-stored-weapons-costs-multitra-its-licence>, bekeken op 14 februari 2019.
- 34 Jambon, J. (2018), *Antwoord op schriftelijke vraag n°3450 van Gautier Calomne*, 26 oktober 2018, QRVA 54 174, <https://www.dekamer.be/QRVA/pdf/54/54K0174.pdf>.
- 35 Federale Gerechtelijke Politie, *Picture Armes 2008*.
- 36 De Labbey, Q. (2021), *DIVERT country study Belgium*, Vlaams Vredesinstituut, Brussel (interne nota).
- 37 Politie Na Bloedbad in Luik: 'Schutter Viseerde Duidelijk de Politie En de Belgische Staat', *Nieuwsblad*, 29 mei 2018, https://www.nieuwsblad.be/cnt/dmf20180529_03534847.
- 38 18-jarige die politiewapen stal in Anderlecht geeft zich aan, *Het Laatste Nieuws*, 14 mei 2020, <https://www.hln.be/brussel/18-jarige-die-politiewapen-stal-in-anderlecht-geeft-zich-aan-a7fa170e/>.
- 39 Duquet, N., Goris, K. (2018), *The Illicit Gun Market in Belgium: a Lethal Cocktail of Criminal Supply and Demand*, p. 46; "Le Directeur Du Banc d'épreuves Des Armes de Liège Placé Sous Mandat d'arrêt," *La Libre Belgique*, 1 november 2016, <http://www.lalibre.be/regions/liege/le-directeur-du-banc-d-epreuves-des-armes-de-liege-place-sous-mandat-d-arret-5818cc63cd70fb896a6353a2>; Directeur Du Banc d'épreuves Libéré!, *La Dernière Heure*, 8 december 2016, <http://www.dhnet.be/actu/faits/directeur-du-banc-d-epreuves-libere-584948dacd709a48787c4026>.
- 40 TM-Journalist Geraakt Zonder Problemen Grootste Wapendepot van België Binnen, *HLN Nieuws*, 18 oktober 2017, <https://www.hln.be/binnenland/vtm-journalist-geraakt-zonder-problemen-grootste-wapendepot-van-belgie-binnen-a9301d53/>.
- 41 Art. 11, Federale Overheidsdienst Justitie, Koninklijk besluit tot wijziging van het koninklijk besluit van 24 april 1997 tot bepaling van de veiligheidsvoorwaarden waaraan het opslaan, het in bewaring geven en het verzamelen van vuurwapens of munitie zijn onderworpen, hoofdstuk 3, artikel 11, § 2, 2A, https://www.ejustice.just.fgov.be/cgi/article_body.pl?language=nl&caller-summary&pub_date=09-04-24&numac=2009009235
- 42 Commissie P, Jaarlijks Verslag 2006.
- 43 Commissie P, Jaarlijks Verslag 2006, p. 170.
- 44 De Labbey, Q. (2021), *DIVERT country study Belgium*, Vlaams Vredesinstituut, Brussel (interne nota).
- 45 Commissie P, Jaarlijks Verslag 2009, p. 66.
- 46 Geens, K. (2020), Antwoord op de geschreven vraag n° 214 op 9 januari 2020 van V. Scourneau tot de minister van justitie K. Geens, *Schriftelijke vragen en antwoorden sessie 2019-2020*, QRVA 55 / 24, 5 augustus 2020.
- 47 Geens, K. (2020), Antwoord op de geschreven vraag n° 214 op 9 januari 2020 van V. Scourneau tot de minister van justitie K. Geens, *Schriftelijke vragen en antwoorden sessie 2019-2020*, QRVA 55 / 24, 5 augustus 2020.
- 48 Verbale communicatie met de Federale Ministerie van Justitie, 3 februari 2020.
- 49 De Labbey, Q., Duquet, N. & Smets, L. (2021), *Stealing precious steel: Firearms theft in the European Union*, Vlaams Vredesinstituut, Brussel.

Vlaams Vredesinstituut

Het Vlaams Vredesinstituut werd in 2004 opgericht als paraparlementaire instelling bij het Vlaams Parlement.

Het Vredesinstituut staat garant voor het aanleveren van grondige analyses, het informeren en organiseren van het debat, en het aansturen op maatregelen voor het bevorderen van vrede en geweldpreventie.

Auteurs

Nils Duquet is directeur van het Vlaams Vredesinstituut en schreef tientallen onderzoekspublicaties over vuurwapens in België en de rest van Europa.
email: nils.duquet@vlaamsparlement.be

Dennis Vanden Auweele is onderzoeker bij het Vlaams Vredesinstituut waar hij focust op de verhouding tussen illegale wapenhandel en vuurwapengeweld binnen Europa.
email: dennis.vandenuweele@vlaamsparlement.be

Het schrijven van deze analyse deden zij in samenwerking met **Annemiek Dols** die als stagiair bij het Vlaams Vredesinstituut een belangrijke bijdrage leverde.